

Bruxelles, 14. ožujka 2023.
(OR. en)

7388/23

JAI 310
FREMP 74

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Predmet:	Zaključci Vijeća o primjeni Povelje EU-a o temeljnim pravima: uloga prostora za građansko djelovanje u zaštiti i promicanju temeljnih prava u EU-u – zaključci Vijeća (10. ožujka 2023.)

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci Vijeća o primjeni Povelje EU-a o temeljnim pravima s naglaskom na ulozi prostora za građansko djelovanje u zaštiti i promicanju temeljnih prava u EU-u, koje je Vijeće usvojilo na 3936. sastanku održanom 10. ožujka 2023.

Zaključci Vijeća o primjeni Povelje EU-a o temeljnim pravima:

uloga prostora za građansko djelovanje u zaštiti i promicanju temeljnih prava u EU-u

Preambula

Vijeće Europske unije,

- a. **podsjećajući** na članak 2. Ugovora o Europskoj uniji (dalje u tekstu „UEU”), prema kojem se Unija temelji na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina, koje su zajedničke državama članicama;
- b. **naglašavajući** da Povelja Europske unije o temeljnim pravima (dalje u tekstu „Povelja”), svečano proglašena 7. prosinca 2000., čini prekretnicu u europskoj integraciji i simbol je našeg zajedničkog europskog identiteta;
- c. **podsjećajući** na to da su se države članice obvezale svim osobama u svojoj nadležnosti jamčiti prava i slobode sadržane u Povelji i osigurati univerzalnost, nedjeljivost, međuovisnost i međupovezanost temeljnih prava;

- d. **ističući** da je Povelja jedan od najmodernijih i najcjelovitijih pravno obvezujućih instrumenata koji se odnose na temeljna prava te da obvezuje sve institucije, tijela, urede i agencije Unije, kao i države članice pri provedbi prava Unije, da poštuju prava i načela te promiču njihovu primjenu u skladu sa svojim ovlastima i uz poštovanje ograničenja ovlasti Unije koje su joj dodijeljene Ugovorima, u skladu s člankom 51. stavkom 1. Povelje;
- e. **naglašavajući** važnost dovršetka pristupanja Unije Europskoj konvenciji o ljudskim pravima, u skladu s člankom 6. stavkom 2. UEU-a¹ kako bi se povećala usklađenost i dosljednost u zaštiti temeljnih prava te dodatno ojačala zaštita temeljnih prava u Europi;
- f. **podsjecajući** na predanost Unije podupiranju boraca za ljudska prava diljem svijeta, među ostalim putem smjernica Europske unije o borcima za ljudska prava i mehanizma Europske unije za borce za ljudska prava;
- g. **izražavajući žaljenje** zbog teških i raširenih kršenja ljudskih prava uzrokovanih ruskim agresivnim ratom protiv Ukrajine, izazova u području ljudskih prava proizišlih iz pandemije bolesti COVID-19 i klimatske krize, kao i posljedica krize povezane s porastom troškova života. Te krize upućuju na to da se zaštita temeljnih prava i vrijednosti Unije ne može uzimati zdravo za gotovo te da se ta prava i vrijednosti mogu zajamčiti samo u demokratskom društvu utemeljenom na vladavini prava. Riječ je o trajnom nastojanju i zajedničkoj odgovornosti koji nalažu ulaganje zajedničkih napora svih uključenih aktera;

¹ Unija pristupa Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. To pristupanje ne utječe na nadležnosti Unije kako su utvrđene u Ugovorima.

- h. **pozdravljajući** Strategiju za jačanje primjene Povelje o temeljnim pravima u Europskoj uniji i u njoj ponovno izraženu predanost osiguravanju da institucije Unije i države članice primjenjuju Povelju u njezinu punom opsegu;
- i. **pozdravljajući** godišnje izvješće Komisije za 2022. o primjeni Povelje EU-a o temeljnim pravima naslovljeno „Prostor za uspješno građansko djelovanje u području poštovanja temeljnih prava u EU-u” (dalje u tekstu „Izvješće o Povelji za 2022.”);
- j. **pozdravljajući** rad Agencije Europske unije za temeljna prava (dalje u tekstu „Agencija za temeljna prava”), uključujući njezina nedavna izvješća o zaštiti temeljnih prava u teškim vremenima, prije svega izvješće iz 2022. naslovljeno „Civilno društvo u Europi i dalje je pod pritiskom” i biltene o ratu u Ukrajini naslovljene „Učinak ruskog agresivnog rata protiv Ukrajine na temeljna prava”;
- k. **sa zanimanjem očekujući** konferenciju naslovljenu „Zaštita temeljnih prava u kriznim vremenima”, koja bi se trebala održati 20. i 21. travnja 2023. u organizaciji švedskog predsjedništva Vijeća Europske unije. Konferencija će poslužiti kao forum za raspravu o tome na koji se način strukture za zaštitu temeljnih prava u Europskoj uniji mogu učiniti čvršćima i otpornijima u kriznim vremenima, uključujući raspravu o tome koje se pouke mogu izvući iz prošlih i sadašnjih kriza te koji je najbolji put prema naprijed.

Uloga prostora za građansko djelovanje u zaštiti i promicanju temeljnih prava u EU-u

Vijeće Europske unije **ponovno ističe** svoju predanost kontinuiranoj primjeni Povelje o temeljnim pravima i **odobrava** sljedeće zaključke:

Vijeće Europske unije:

1. **podsjeća** da se Poveljom priznaje pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja (članak 12.) te na slobodu izražavanja i informiranja (članak 11.);
2. **naglašava** da pravo na slobodu udruživanja čini jedan od osnovnih temelja demokratskog i pluralističkog društva jer se njime omogućava građanima da kolektivno djeluju na područjima od zajedničkog interesa i time doprinose pravilnom funkcioniranju javnog života;²
3. **potvrđuje** da su akterima civilnog društva na svim razinama potrebni odgovarajući i dostatni ljudski, materijalni i financijski resursi za učinkovitu provedbu misija i da je sloboda da zatraže, prime i iskoriste takve resurse sastavni dio prava na slobodu udruživanja.³ Takav pristup mora biti u skladu s načelom zakonitosti te se njime moraju poštovati zajedničke vrijednosti Unije;
4. **ističe** da su organizacije civilnog društva i borci za ljudska prava⁴ neophodni našim ustavnim demokratskim društvima radi doprinosa promicanju i zaštiti vrijednosti i prava sadržanih u članku 2. UEU-a i u Povelji te radi pomoći u osiguravanju ispravne primjene Povelje, čime se povećava učinak temeljnih prava na živote ljudi. Neizostavan su element u sustavu provjere i ravnoteže u zdravoj demokraciji; neopravdano ograničavanje njihova prostora za djelovanje može predstavljati prijetnju vladavini prava;

² U skladu s relevantnom sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava (ESLJP).

³ Vidjeti načelo 7., Smjernice o slobodi udruživanja (2015.), OEES/ODIHR.

⁴ Za potrebe ovih Zaključaka smatra se da pojam „borci za ljudska prava” osim organizacija civilnog društva obuhvaća i nacionalne institucije za ljudska prava, tijela za ravnopravnost i institucije pravobranitelja.

5. **ističe** da se člankom 11. UEU-a nalaže da institucije Unije građanima i predstavničkim udrugama omogućuju da objave i javno razmijene svoje stavove u svim područjima djelovanja Unije te da institucije održavaju otvoren, transparentan i redovit dijalog s predstavničkim udrugama i civilnim društvom i obavljaju šira savjetovanja o novim inicijativama;
6. **prepoznaje** vrijednost razmjene znanja i dobre prakse među državama članicama o nastojanjima da se zaštite, podupru i osnaže organizacije civilnog društva i borci za ljudska prava, kao i pouka koje treba izvući iz različitih izvora znanja koje su prikupile, primjerice, Komisija i Agencija za temeljna prava;
7. sa zabrinutošću **primjećuje** da izvješća Agencije za temeljna prava o prostoru za građansko djelovanje pokazuju da se organizacije civilnog društva dovode u pitanje i da im je stoga otežano ispunjavanje njihovih važnih uloga u pogledu temeljnih prava, demokracije i vladavine prava diljem Unije;
8. **ističe** važnost poboljšanja mehanizama savjetovanja kako bi se osiguralo da organizacije civilnog društva i borci za ljudska prava budu na odgovarajući način uključeni u postupke za pripremu, provedbu i praćenje zakonodavstva i politika.

Vijeće Europske unije poziva države članice da:

9. **štite i promiču** poticajno okruženje za organizacije civilnog društva i borce za ljudska prava kako bi mogli provoditi svoje aktivnosti u skladu s vrijednostima Unije bez neopravdanog uplitanja države, kao što se zahtijeva standardima EU-a i međunarodnim standardima;

10. **uspostave ili olakšaju** osnivanje nacionalnih institucija za ljudska prava u skladu s Pariškim načelima Ujedinjenih naroda i donesu zakonodavni okvir kojim bi se tim institucijama omogućilo da neovisno obavljaju svoju ulogu te pružilo primjeren mandat i odgovarajuća sredstva za učinkovito obavljanje zadaća;
11. **imenuju**, ako to već nije učinjeno, kontaktnu točku za Povelju ili povjere postojećoj kontaktnoj točki promicanje i koordinaciju izgradnje kapaciteta, razmjene informacija i podizanje svijesti o Povelji;
12. **pojačaju** napore za zaštitu, podupiranje i osnaživanje organizacija civilnog društva i boraca za ljudska prava i pruže im niz mogućnosti za suradnju;
13. **zaštite** prostor za građansko djelovanje tako da osiguraju da se ne donose nepotrebna ili proizvoljna ograničenja, kao što su zahtjevi za registraciju i porezni režimi koji su posebno i na nepovoljan način usmjereni na prostor za građansko djelovanje;
14. aktivno **štite** organizacije civilnog društva i borce za ljudska prava od, između ostalog, prijetnji, napada, progona kritičara i kampanja ocrnjivanja usmjerenih na organizacije, osoblje i volontere, primjerice poduzimanjem ciljanih mjera za rješavanje tih problema, uspostavom mehanizama praćenja za sprečavanje takvih prijetnji, osiguravanjem brze identifikacije, izvješćivanja, istrage i daljnjeg postupanja u vezi s takvim incidentima te uspostavom namjenskih službi potpore za aktere civilnog društva;
15. **zaštite** mogućnost da organizacije civilnog društva i borci za ljudska prava budu sigurni i neovisno djeluju i u digitalnom prostoru, među ostalim pronalaskom načina da tehnologija bude pospješitelj angažmana i demokratskog djelovanja te da se ne upotrebljava za ograničavanje prostora za aktere civilnog društva i njihove aktivnosti;

16. **podupiru** organizacije civilnog društva otklanjanjem izazova povezanih s dostupnošću, pristupačnošću i održivošću financiranja, između ostalog osiguravanjem pravedne raspodjele s pomoću transparentnih i nediskriminirajućih kriterija, objavom i rasprostranjenom distribucijom poziva na podnošenje prijedlogâ kako bi bili široko dostupni te pojednostavnjenjem pristupa fleksibilnom financiranju za organizacije civilnog društva svih veličina, među ostalim s pomoću digitalizacije i novih i inovativnih načina distribucije. Istodobno bi trebalo uvažiti činjenicu da, kako bi se zajamčila neovisnost organizacija civilnog društva, njihovo financiranje ne bi trebalo ovisiti isključivo o javnim sredstvima;
17. **osnažuju** aktere civilnog društva osiguravanjem smislenog sudjelovanja širokog raspona organizacija civilnog društva prilikom izrade i provedbe zakonodavstva i drugih inicijativa u relevantnim područjima politika koje mogu biti u njihovu konkretnom području djelovanja, što uključuje osmišljavanje mogućnosti financiranja;
18. **osnažuju** organizacije civilnog društva tako da im osiguravaju mogućnost za ocjenu i iznošenje mišljenja o načinu na koji se predložene pravne mjere i mjere politike mogu odraziti na njih, njihove članove, njihova područja djelovanja ili, općenitije, na temeljna prava.

Vijeće Europske unije:

19. **pozdravlja** rad Komisije u vezi s ulogom prostora za građansko djelovanje u zaštiti i promicanju temeljnih prava u Europskoj uniji, a osobito prima na znanje:

- Izvješće o Povelji za 2022.,
- obveze iz Strategije za jačanje primjene Povelje o temeljnim pravima u EU-u (Strategija o Povelji) kako bi se poduprlo poticajno okružno za aktere civilnog društva i poduzeli koraci protiv mjera kojima se krši pravo Unije, uključujući Povelju, kada se odražavaju na organizacije civilnog društva,
- godišnja izvješća o vladavini prava,
- zakonodavne prijedloge o standardima za tijela za jednakost.⁵

Vijeće Europske unije poziva Komisiju da:

20. **štiti** organizacije civilnog društva i borce za ljudska prava stalnim naporima u cilju poticanja i zaštite demokracije, vladavine prava i temeljnih prava u svim relevantnim područjima politike, između ostalog osiguravanjem usklađenosti pristupa Unije zaštiti boraca za ljudska prava unutar Unije i izvan nje;

⁵ Prijedlog direktive Vijeća o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, jednakog postupanja u području zapošljavanja i rada prema osobama bez obzira na njihovu vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili seksualnu orijentaciju, jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pitanjima socijalne sigurnosti te u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga, te o brisanju članka 13. Direktive 2000/43/EZ i članka 12. Direktive 2004/113/EZ (15899/22) i Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema ženama i muškarcima te njihovih jednakih mogućnosti u pitanjima zapošljavanja i rada te o brisanju članka 20. Direktive 2006/54/EZ i članka 11. Direktive 2010/41/EU (15902/22).

21. **podupire** organizacije civilnog društva i borce za ljudska prava daljnjim pružanjem, unutar višegodišnjeg financijskog okvira, odgovarajućeg i pristupačnog financiranja putem relevantnih programa financiranja, kao što je program Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti. Sva se takva financijska sredstva moraju upotrebljavati u skladu sa zajedničkim vrijednostima Unije sadržanima u članku 2. UEU-a i Povelji;
22. **podupire** organizacije civilnog društva i borce za ljudska prava svih veličina, razina i kapaciteta kako bi mogli iskoristiti sredstva EU-a, između ostaloga pojednostavnjenjem otvorenih poziva, jačanjem potpore za potencijalne podnositelje zahtjeva i nastavkom inovativnih pristupa kao što su financijska potpora trećim stranama (organizacijama civilnog društva) putem posrednika te temeljno financiranje organizacija;
23. **osnažuje** organizacije civilnog društva i borce za ljudska prava održavanjem otvorenog, redovitog, transparentnog i uključivog dijaloga te daljnjim naporima za stvaranje odgovarajućih mehanizama i smjernica kako bi se organizacijama civilnog društva i borcima za **ljudska** prava omogućilo da daju svoj doprinos u relevantnim fazama postupaka donošenja odluka, među ostalim u inicijativama koje utječu na njih ili na temeljna prava;
24. **osnažuje** organizacije civilnog društva i borce za ljudska prava uključivanjem mogućnosti za njihovo smisleno sudjelovanje u sva politička i zakonodavna područja;
25. **osnažuje** organizacije civilnog društva i borce za ljudska prava ispunjavanjem obveze iz Izvješća o Povelji za 2022. o pokretanju ciljanog dijaloga s dionicima putem niza tematskih seminara o zaštiti prostora za građansko djelovanje, uz naglasak na tome kako Europska unija može dodatno razviti svoju ulogu u zaštiti, podupiranju i osnaživanju organizacija civilnog društva i boraca za ljudska prava kako bi odgovorila na izazove i prilike utvrđene u Izvješću o Povelji za 2022.